

Irena Sendlerowa

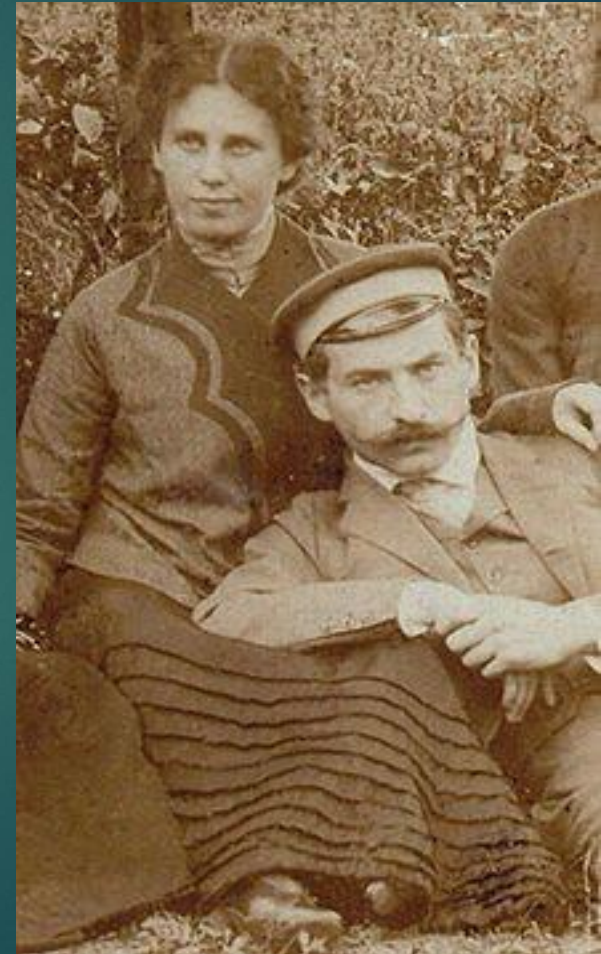
BOHATERKA

Irena Stanisława Sendler z domu Krzyżanowska
ur. 15 lutego 1910 r. w Warszawie
zm. 12 maja 2008 r. tamże.

Dzieciństwo

- ▶ Irena była jedynaczką. Chociaż urodziła się w Warszawie, wczesne dzieciństwo spędziła z rodzicami - Janiną i Stanisławem Krzyżanowskimi, w podwarszawskim Otwocku. Jej ojciec był tam lekarzem i założycielem pierwszego sanatorium przeciwgruźliczego. Jego pacjentami było wielu ubogich Żydów.
- ▶ Dziewczynka spędzała czas wśród żydowskich rówieśników i nauczyła się porozumiewać się w jidysz.

*„Wychowana byłam
w duchu, że obojętna jest
sprawa religii, narodu,
przynależności do jakiejś
rasy – ważny jest człowiek!”*

▶ pisata

Młodość

- ▶ Po śmierci ojca w lutym 1917 r. Irena z matką przenieśli się do Piotrkowa Trybunalskiego. W szkole średniej należała do harcerstwa. W 1927 r., po zdaniu matury, wyjechała do Warszawy. W stolicy rozpoczęła studia na Wydziale Prawa Uniwersytetu Warszawskiego ale po dwóch latach przeniósła się na Wydział Humanistyczny na polonistykę, robiąc dodatkowe kursy na wydziale pedagogiki.
- ▶ W czasie niestawnego getta ławkowego demonstracyjnie siadała po "niearyjskiej" stronie.

**„Nie wytrzymując kiedyś
nerwowo napisu w indeksie –
+Prawa strona aryjska+ –
przekreśliłam tę hańbiąca
adnotację”**

▶ **pisana**

- ▶ * Została wtedy zawieszona i tylko dzięki wstawiennictwu prof. Kotarbińskiego mogła kontynuować studia.

Małżeństwo i praca

- ▶ Swego przyszłego męża, Mieczysława Sendlera, Irena poznała będąc jeszcze w harcerstwie. Pobrali się w 1931 r. Mieczysław podczas kampanii wrześniowej dostał się do niewoli niemieckiej, w której przebywał do końca wojny.
- ▶ W 1932 r. Irena podjęła pracę w Obywatelskim Komitecie Pomocy Społecznej, gdzie prowadziła dział opieki nad matkami nieślubnych dzieci.
- ▶ Już jesienią 1939 r. Sendlerowa wraz z grupą współpracowników, m.in. Janem Dobraczyńskim, Ireną Schultz, Jadwigą Piotrowską i Jadwigą Deneką założyła przy Wydziale Opieki Społecznej Zarządu Miejskiego w Warszawie tajną komórkę pomocy Żydom. Pomagała żydowskim współobywatelom, zanim jeszcze powstało getto warszawskie.

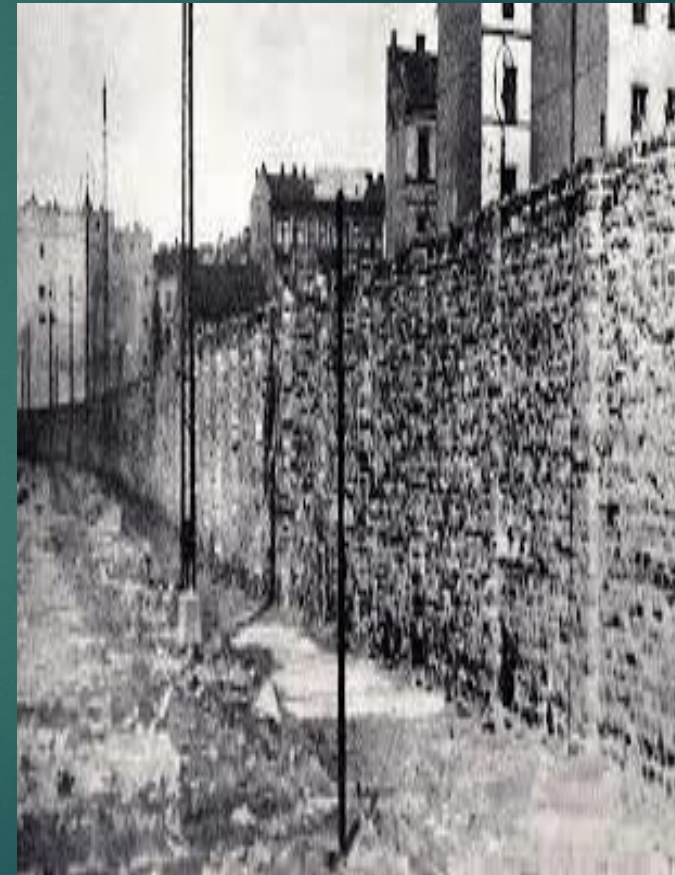
II wojna światowa

W czasie okupacji niemieckiej Irena była zatrudniona jako opiekunka społeczna w Referacie Opieki Otwartej w Warszawie. Pracowała w ośrodkach zdrowia i opieki przy ul. Wolskiej, a następnie przy ul. Grochowskiej, gdzie została przeniesiona w związku z zarzutami za udzielanie pomocy Żydom w Getcie. Ukończyła także kurs pielęgniarski Polskiego Czerwonego Krzyża.

bezdolne dzieci
w getcie

mur warszawskiego
getta

Rok 1942

- ▶ Kiedy w 1942 r. utworzono polską organizację podziemną - Radę Pomocy Żydom "Żegotę" - Irenę Sendler ps. Jolanta mianowano szefową Referatu Dziecięcego. Jako pracownica Wydziału Opieki Społecznej miała przepustkę do getta - pod pretekstem kontroli sanitarnych i dezynsekcji razem ze współpracownikami nosiła do getta jedzenie, leki i pieniądze. Będąc tam Irena zakładała opaskę z gwiazdą Dawida. Czyniła to z dwóch powodów, po pierwsze by nie wyróżniać się z tłumu, po drugie na znak solidarności z Żydami.

Akcja ratowania Żydów z warszawskiego getta uległa nasileniu latem 1942 r., po rozpoczęciu przez Niemców wywózek do obozu zagłady w Treblince. W sierpniu 1942 r. Irena Sendler była świadkiem pochodu dzieci i Janusza Korczaka na Umschlagplatz, co później opisywała:

- ▶ ***„Z wszystkich moich najbardziej dramatycznych przeżyć wojennych, jak tortury na Pawiaku, w gestapo na alei Szucha, umierająca młodzież w szpitalu powstańczym, w którym byłam pielęgniarką, nie zrobiły na mnie takiego wrażenia, jak widok tego pochodu Korczaka, z dziećmi idącymi spokojnie na spotkanie śmierci.”***

- ▶ Sendlerowa ze swoimi współpracownikami zorganizowała akcję przemykania dzieci żydowskich z warszawskiego getta. Według Żydowskiego Instytutu Historycznego Sendlerowa wspólnie z łączniczkami, m.in. Stanisławą Bussold, Jadwigą Deneko, Wandą Drozdowską-Rogowiczową, Izabelą Kuczkowską, Zofią Patecką, Jadwigą Piotrowską oraz Wincentym Fersterem zdołali uratować około 2500 dzieci. Dokładna ich liczba do dzisiaj nie jest znana.

- ▶ Irena Sendlerowa i jej łączniczki przemycaly dzieci (te mlodsze glownie w pudlach, skrzyniach lub w workach) na rone sposoby, np. w karetkach sanitarnych, wozach strazackich, w wagonach tramwajow pod lawkami. Wyprowadzano tez dzieci przez piwnice kamienic stojacych po obu stronach muru. Kilkunastoletni chlopcy i dziewczeta byli wyprowadzani z tzw. brygadami pracy a za murami lacznicy przejmowali nad nimi dalsza opieke.
- ▶ Wszystkie dzieci - jak podaje Muzeum Historii Zydow Polskich POLIN - bez względu na wiek, trafiały najpierw do jednej z dziesieciu placowek pogotowia opiekuńczego („Punkty Opiekuńcze”) a po kilkudniowym lub kilkutygodniowym okresie adaptacji do nowego srodowiska, byly przekazywane do rodzin zastępczych, miejskich zakladow lub do klasztorow. W tym czasie przygotowywano dla nich nowe dokumenty tozsamości, najczesciej byly to dokumenty po zmarlych polskich dzieciach.

„na wąskich karteczkach, bibule było napisane prawdziwe imię i nazwisko dziecka, jego imię i nazwisko według metryki oraz miejsce aktualnego zamieszkania. Te dane były konieczne, dlatego, żeby móc dostarczać pieniądze, ubrania, leki, no i w ogóle mieć jakąś, choćby minimalną kontrolę, czy nie dzieje się dziecku jakaś krzywda, no a po wojnie, aby móc je odnaleźć”

▶ pisała w swoim życiorysie Sendlerowa

Rok 1943

- ▶ 21 października 1943 r. gestapowcy przyszli do mieszkania Ireny na Woli, żeby ją aresztować. Trzy miesiące spędziła w celi na Pawiaku. Była przesłuchiwana i torturowana w siedzibie gestapo w al. Szucha - Niemcy stale wypytywali ją o przywódców organizacji nie zdając sobie sprawy, że w ich rękach znalazła się główna organizatorka pomocy Żydom w getcie. Została skazana na śmierć. Wyszła na wolność dzięki Marii Palester z Żegoty, która zorganizowała zbiórkę pieniędzy na jej wykupienie. Po powrocie z więzienia odzyskała kartotekę ukrywanych żydowskich dzieci.
- ▶ Była sanitariuszką podczas powstania warszawskiego w jednym z powstańczych punktów sanitarnych na Mokotowie.

Lata powojenne i później

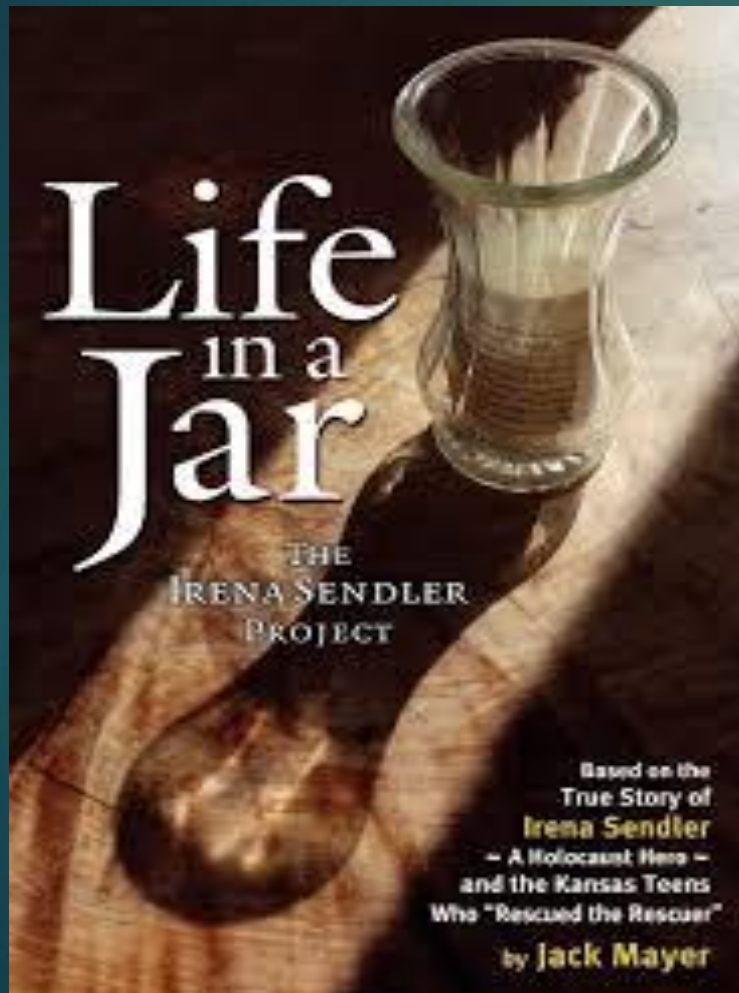
- ▶ Po zakończeniu wojny pracowała w Polskim Czerwonym Krzyżu i Wydziale Opieki Społecznej Urzędu m.st. Warszawy. Zakładała domy dziecka, powołała Ośrodek Opieki nad Matką i Dzieckiem. Związana z ruchem socjalistycznym należała do PZPR, z której wystąpiła po wydarzeniach Marca '68. W 1980 r. zapisała się do "Solidarności". W 1965 r. została uhonorowana przez izraelski instytut Yad Vashem medalem Sprawiedliwy Wśród Narodów Świata. W 1983 r. zasadziła drzewko w Lesie Sprawiedliwych a w 1991 r. otrzymała honorowe obywatelstwo Izraela. Ostatnie lata życia spędziła w Zakładzie Opieki Zdrowotnej Konwentu Bonifratrów w Warszawie. Zmarła 12 maja 2008 r. w wieku 98 lat. Pochowana została na Starych Powązkach.

Ocalona od zapomnienia

- ▶ O bohaterstwie Ireny Sendlerowej świat dowiedział się w roku 1999, gdy amerykański nauczyciel Norman Conrad ze swymi uczennicami ze szkoły w Uniontown w stanie Kansas wystawił poświęconą jej sztukę teatralną "Life in a Jar" ("Życie w słoiku"). Tytuł nawiązuje do zakopanego w ogrodzie słoika z bibułkami, na których były informacje o pochodzeniu uratowanych dzieci: nazwiska rodziców i nowe, przybrane - tylko dzięki tym notatkom dzieci, które przeżyły wojnę, dowiedziały się o swoich rodzinach.
- ▶ Widowisko wystawiono ponad 200 razy w USA i Europie. Miało duży oddźwięk w amerykańskiej telewizji i przyczyniło się do powstania fundacji promującej postawę Ireny Sendlerowej.

Life in a Jar – Życie w słoiku

Order Uśmiechu

- ▶ Irena Sendlerowa, Polka, która w czasie okupacji hitlerowskiej uratowała około 2500 żydowskich dzieci z warszawskiego getta w dniu 11 kwietnia 2007 r. została najstarszą laureatką Orderu Uśmiechu.

Jak później wspominała:

- ▶ ***„Order Uśmiechu to najpiękniejsza rzecz jaka mnie w życiu spotkała, obok tego listu, od Ojca Świętego Jana Pawła II.”***

Ta niezwykła kobieta samego końca pozostała skromną osobą, zawstydzoną zainteresowaniem jakie wywoływała. Mówiła:

- ▶ **„Ogromnie mnie osobiście krępuje cała ta „otoczka”, która nieustannie robi z nas „bohaterów”. Te wielkie manifestacje, które towarzyszą przy sadzeniu drzewka w Jerozolimie, ta wielka uroczystość, jaka odbywa się w Izraelu, to bardzo jest krępujące dla osób mojego pokroju, które nie uważają się za wielkich ludzi ani za bohaterów. Robiliśmy to jako rzecz zupełnie normalną, w myśl zasady, że jak człowiek tonie, to ten drugi musi mu podać rękę lub choć mały palec. To podkreślanie nadzwyczajności naszych prac jest żenujące. Żyd, Francuz, Niemiec to przecież tacy sami ludzie jak my. Tylko taka idea przyświecała nam. To, co robiliśmy, wyplýwało z potrzeby serc”.**

Źródła:

-[HTTPS://PL.WIKIPEDIA.ORG/WIKI/IRENA_SENDLEROWA](https://pl.wikipedia.org/wiki/Irena_Sendlerowa)

-[HTTPS://DZIEJE.PL/POSTACIE/IRENA-STANISLAWA-SENDLER](https://dzieje.pl/postacie/irena-stanislaw-sendler)

-[HTTPS://WARSZAWA.WYBORCZA.PL/WARSZAWA/1,34862,19626762,URATOWALA-2-5-TYSIACA-DZIECI-DZIS-106-URODZINY-IRENY-SENDLEROWEJ.HTML](https://warszawa.wyborcza.pl/warszawa/1,34862,19626762,uratowala-2-5-tysiaca-dzieci-dzis-106-urodziny-ireny-sendlerowej.html)

- [HTTP://ROKSENDLEROWEJ.PL/CYTATY/](http://roksendlerowej.pl/cytaty/)

Dziękuję za uwagę!

Nadia Szczerecka